

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราชาวพุทธนะ ชาวพุทธ พุทธะ พุทธะเป็นผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้ที่มีปัญญา เวลาเราปฏิบัติธรรม เห็นไหม เราจะบอกว่ากลับไปสู่ธรรมชาติ กลับไปสู่สถานะเดิมของเขา ทุกอย่างกลับไปสู่ความเป็นจริง แต่ถ้าความเป็นจริงนะ ไม่มีจิต ไม่มีความรู้สึกนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “คนนี่เข้ากันโดยธาตุ”

ลูกศิษย์ของพระสารีบุตรเป็นพวกนักปราชญ์หมดเลย ต้องมีเหตุมีผลถึงจะฟังกัน ลูกศิษย์ของพระโมคคัลลานะมีฤทธิ์มีเดช พวกมีฤทธิ์นี้ชอบฤทธิ์ ฤทธิ์นี้ มีฤทธิ์ที่สูงกว่า เขาแสดงสิ่งที่เหนือกว่า เขายอมรับกัน ลูกศิษย์พระเวททัต พวกเวททัตคิดแต่มีกัใหญ่ใฝ่สูง คิดแต่อยากมีอำนาจ พวกนี้ลามกหมดเลย

นี่ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ “คนเข้ากันโดยธาตุ” นี่ธาตุของคนคิดทำแต่สิ่งที่ดีๆ คิดแต่สิ่งที่ดีๆ คนชั่วคิดแต่สิ่งชั่วๆ นะ คนชั่วทำดีได้ยาก ทำชั่วได้ง่าย คนดีทำดีได้ง่าย ทำชั่วได้ยาก.. ทำดีได้ง่าย ทำชั่วได้ยาก ทีนี้ความดีมันดีของใคร?

ถ้าคนดีทำดีได้ง่าย ความดีนะ ทำดีได้ง่ายมันเป็นความปกติ แต่เวลาคนชั่วเขาทำความชั่วได้ง่าย แต่ความชั่วของเขาเพราะเขาเป็นคนชั่ว เขาถึงคิดว่าความช้วนั้นเป็นความดี ถ้าเราใช้คำว่าดี มันดีของใคร? ดีของคนดีหรือดีของคนชั่ว ถ้าดีของคนชั่ว คือชั่วกับชั่ว ชั่วๆ ถ้าดีของคนดีมันจะเป็นความดีไป เห็นไหม นี่ธาตุ!

ธาตุที่ยังไม่มีปัญญาแก้ไข นี่เรว่าคนนั้นก็เป็นคนดี คนนี้ก็เป็นคนดี เอาอะไรไปเปรียบเทียบว่าเขาเป็นคนดี เขาเป็นคนดี ดีแบบคนชั่วไง เขาเคยทำความชั่ว แต่เขาเข้าใจว่าเป็นความดี เห็นไหม โลกมันถึงได้มีปัญหา โลกนี้มีปัญญาเพราะอะไร? เพราะนี่กรรมของสัตว์ คนเกิดมานี้กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เราเกิดมานี้กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เกิดจากอะไร? เกิดจากการกระทำของเราไง

สิ่งที่เราทำ เราฝึก เราฝน เราฝึก เราทำงานเคยชิน มันเป็นจริต เป็นนิสัย เป็นความชอบ เป็นมุมมอง เป็นความชอบ เป็นสิ่งที่ดี เห็นไหม คนชั่ว ทำชั่วบ่อยครั้งเขามันก็ชั่วไปเรื่อยๆ นี่มันก็ว่าเป็นความดีของเขา สิ่งที่เป็นความดีของเขา แต่เราคิดไม่ถึงนะว่าคนชั่วคิดได้ขนาดนั้น คนชั่วทำได้ขนาดนั้น แต่เขาทำด้วยความเป็นปกติของเขาเลย เห็นไหม

นี่สังคมเป็นแบบนี้ สังคมเป็นแบบนี้ นี่ว่ากรรมของสัตว์ ถ้าเราเห็นสังคมที่มันแปรปรวน สังคมที่มันเหลวไหล เราไม่ไปตามเขา นะ คนดี ทำความดีได้ง่าย ทำความชั่วได้ยาก เขาทำความชั่วกัน เราจะไปทำความชั่วกับเขาทำไม? เราต้องทำความดีของเราสิ เราต้องมีจุดยืนของเรา เห็นไหม นี่คนดี ถ้าคนดี ดีมาจากไหน? ดีมาจากการกระทำ

พระโพธิสัตว์เสียสละมาตลอด เห็นไหม เสียสละทุกๆ อย่างมา นี่ปรับปรุงแก้ไขจิตใจ นี่พัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ พระโพธิสัตว์แก้ไขปรับปรุงมา นี่พันธุกรรม การตัดแต่ง การทำให้ดีขึ้น พันธุกรรมทางพืช เขาตัดแต่ง เขาพยายามหาสิ่งที่ดีๆ มาผสมเพื่อให้มันดีขึ้น ให้มันทนต่อโลก ให้มันทนต่อความแล้ง ให้มันทนทุกอย่าง เพื่อให้ผลผลิตมันมากขึ้นมา

นี่มันเป็นวัตถุนะ มันมีชีวิตแต่มันไม่มีจิตวิญญาณครอง แต่ของเรามันมีชีวิต แล้วมันมีจิตวิญญาณครอง เราถึงเป็นมนุษย์ เห็นไหม นี่ความดีความชั่วจากข้างนอก เรามองแล้วเราย้อนกลับมาดู นี่ทวนกระแส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ย้อนกลับมาทวนกระแส ความดีและความชั่วในหัวใจของเรา ความคิดที่มันแปลกประหลาด ความคิดที่เราคิดไม่ถึงว่าความคิดมันเกิดกับเราได้อย่างไร นี่เราต้องยับยั้งมัน เราต้องแก้ไขมัน

ความดีความชั่วจากข้างนอกอันหนึ่งนะ อเสวนา จ พาลานํ ปณฺหิตานญฺจ เสวนา อย่าคบคนพาล คบคนพาล เห็นไหม เราดูหมู่พวกเขาสิ ดูเพื่อนฝูงของเขา เพื่อนฝูงของเขา นี่เราคบเพื่อนฝูงของเขา เดี่ยวเราก็จะไปตามเพื่อนฝูงของเรา จะดูคนให้ดูพรรคพวกของเขา อย่าคบคนพาล ให้คบบัณฑิต คนมาวัดมาวานี่คิดว่าเป็นบัณฑิต เราเป็นบัณฑิตนะเรามาวัดมาวา มาวัดมาวาเพื่ออะไร? เพื่อมาฟังธรรม เพื่อมาขัดเกลาเราไป เพื่อตัดแปลงเราไป

ข้อวัตรปฏิบัติที่ครูบาอาจารย์ท่านทรงไว้ ทรงไว้คือท่านทำไว้เป็นหลักเป็นชัย นี่มันเป็นปูนหมายป้ายทางให้เราดำเนินตามไป เราไปวัดไปวาเพื่อจะตัดแปลงตน เราคิดดีใช่ไหม? เราเป็นบัณฑิต เห็นไหม บัณฑิตคบบัณฑิต บัณฑิตมันจะพาไปถึงที่ดีๆ ชวนกันไป แต่โลกนะ คน

ช่วยบอกว่าทำความชั่วตามความพอใจของตัว แล้วเราจะไ้ความพอใจของตัว แต่ถ้าไปวัดไปวา ต้องไปตัดแปลง

นี่เวลาครูบาอาจารย์เทศน์ทางโลกว่าดำ แต่เวลาไปทางบ้านนะ โดนสามีภรรยาตำว่า เทศน์ เห็นไหม มันประชดประชันชีวิตใจ สิ่งที่ประชดประชัน นี่มันคิดกันไปนะ แต่ถ้าเราไปวัดไปวา ใจเราเป็นธรรมนะเราจะเคารพมาก เราไม่ใช่เคารพบุคคลนะ เราเคารพสัจจะความจริงใจ

นี่สัจจะความจริงมันเป็นอย่างนั้น ครูบาอาจารย์ของเราท่านรื้อค้น ค้นหาสัจจะความจริง สัจจะความจริงนี้มันมาจากไหน? สัจจะความจริงนะ สสารที่เป็นวัตถุ เห็นไหม คุณแก้ว แหวน เงิน ทอง เพชร นิล จินดา มันย่อยสลายโดยธรรมชาติของมัน ช้าหรือเร็วเท่านั้น อารมณ์ความรู้สึกของคนมันแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา แต่เวลาเราพัฒนาของเราขึ้นไป เราควบคุมอารมณ์นะ

สันตติการเกิดขึ้น.. สิ่งที่เร็วที่สุดคือความคิดของคน ความคิด เห็นไหม จิตนี้ ความคิดมันเร็วกว่าแสง แสงมันเคลื่อนที่เร็วมาก แต่เวลาความคิดมันเคลื่อนที่เร็วขนาดไหน? แต่ความคิดที่ความเคลื่อนเร็วมันมาจากไหน? มันมาจากพลังงานนะ มันมาจากหัวใจ หัวใจนี้แล้วถ้าเราใคร่ครวญมัน เราเปลี่ยนแปลงมัน เราแก้ไขมัน.. เราแก้ไข เห็นไหม แก้ไขเรา

สิ่งที่แก้ไขเรานี้คบคนพาล คบคนชั่ว คบคนพาล คบบัณฑิต ถ้าคบคนพาลมันคิดแต่สิ่งที่มีมันจะเอาความสะดวก สิ่งที่มีมันพอใจของมัน คบบัณฑิต บัณฑิตมันแก้ไข เห็นไหม คุณดูเวลาเขาทำพีชทำสวนกัน เขาทำนากัน เขาต้องชักน้ำเข้านา เขาชักน้ำเข้านา เอาน้ำเข้าไปให้สมควรแก่นาของเขา น้ำมากเกินไป น้ำหลากเขาต้องท่น้ำออก

นี่ก็เหมือนกัน ความคิดของเรามันคิดสิ่งที่ดีเราต้องส่งเสริม เห็นไหม เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมาเรามีสติสัมปชัญญะ ปัญญาเกิดขึ้นมาเราต้องมีคัมแรง เราต้องรับกระทำของเรา เพราะความคิดเรามันแปรปรวนตลอดเวลา มันจะคิดดีตลอดเวลาไปไม่ได้หรอก เพราะคนเรานี้เหริยญมีสองด้าน ความคิดมันยังมีกับเรา เราคบบัณฑิต คบความคิดอยู่ คบความคิด อารมณ์ความรู้สึกนะ จิตนี้มันหิวกระหาย สิ่งใดมามันจะกลืนกินตลอดเวลา

นี่ธรรมชาติของใจมันกินความรู้สึก กินอารมณ์เป็นอาหาร ความคิดเป็นอาหารของใจ เพราะใจเหมือนน้ำ น้ำอยู่ในแก้ว น้ำสะอาดอยู่ในแก้ว ในแก้วเราอาจจะดูว่าเป็นแก้วเปล่าก็ได้ แต่ถ้าเราเติมสิ่งลงไปน้ำในแก้วจะเห็นหมดเลย ใจนี้เป็นน้ำสะอาด มันอยู่ในใจของเรา ถ้ามันไม่มี

ความคิด ไม่มีสี มันไม่แสดงตัว เห็นไหม นี่มันกินความรู้สึกอารมณ์ มันกินความคิดเป็นอาหาร แล้วเราป้อนอาหารแต่สิ่งที่ไม่ดีกับมันตลอดไป มันกินจนเป็นนิสัยมันนะ

แต่ถ้าเป็นความดี เป็นสิ่งที่ดี เสียสละ ทำเพื่อสังคม ทำเพื่อสาธารณะ จิตใจเป็นสาธารณะ จิตสำนึกที่ดี คนมีจิตสำนึกที่ดีมันทำสิ่งที่ดีๆ ถ้าจิตสำนึกที่ดี ประโยชน์ของมันในครอบครัวก็มีความสุขนะ ในครอบครัว พี่น้องในตระกูลของเรามีแต่สิ่งที่ดี เสียสละต่อกัน ในครอบครัวมันจะมีอะไร? ในครอบครัวมีแต่สิ่งที่ดี แล้วถ้าเขาไม่เป็นอย่างเราล่ะ? เขาไม่เป็นอย่างเราก็คงกรรมของเขา

กรรมของเขา เขาคิดของเขา เขาทำลายตัวของเขา นี่พันธกรรมของเขา เขาทำให้มันบิดเบือนไปตลอด พันธกรรมจิตของเขา ก็บิดเบือนจิตของเขาให้เสียหายอยู่ตลอดเวลา ใครเสีย? เขาเสียเองนะ เขาทำของเขา เขาทำความชอกช้ำให้คนอื่น เขาทำลายคนอื่นไป เขากับเรา เดี่ยวเขาก็ทำกับคนอื่นไป ถึงที่สุดแล้วเขาต้องมีผลตอบแทนของเขา ช้าหรือเร็วแต่เราไม่ทำ เราไม่ตอบโต้ไง

ตอบมือข้างเดียว เขาจะตอบอย่างไรให้เขาตอบไป เพราะมันเป็นผลของวิญญูะ มันเป็นผลของกรรม เราเกิดมาพบ เกิดมาเจอกันไง ในครอบครัว ในตระกูลเดียวกันนี้เราเกิดมาเจอกันนะ นี่เราเกิดมาเจอกัน สิ่งที่ดี มันเป็นกรรม กรรมคือการกระทำ เราปฏิเสธไม่ได้หรือ เราปฏิเสธพระอาทิตย์ขึ้นไม่ได้นะ เราปฏิเสธพระอาทิตย์ตกไม่ได้นะ แต่พระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตก เราจะเอาประโยชน์อะไรกับมัน เราจะใช้ชีวิตนี้อย่างไร? เราจะทำประโยชน์อะไรกับเรา

นี่เรามีคุณค่าไง มีคุณค่าคือความรู้สึกไง ความรู้สึกคือเราคิดเอง เราตัดแปลงเอง เราแก้ไขเอง เราหาของเราเอง แต่เวลาผลกระทบขึ้นมาด้วยความเป็นพาล เห็นไหม ทำไมเขาเป็นอย่างนั้น? ทำไมเขาเป็นอย่างนั้น? เราต้องเป็นอย่างเขา เราจะแข่งขั้วหรือ? เราจะไปแข่งทำความชั่วกับเขาหรือ? แล้วถ้าเราทำความดี ทำไมเราทำดีแล้วไม่ได้ดี

ทำดีแล้วได้ดี ได้ดีกับใคร? ได้ดีกับหัวใจเราก่อน หัวใจเรารู้ว่าเราทำสิ่งที่ดี โลกจะเห็นไม่ดีกว่าเราก็คงเรื่องของเขา เรารู้ว่าดี เรารู้ แต่ไม่ใช่ดีแบบคนชั่ว ดีแบบคนดี ดีแบบคนดีเพราะอะไร? เพราะมันมีศีลธรรมจริยธรรมไง ศีลธรรมจริยธรรมมันเป็นเครื่องกรองนะ เห็นไหม ความดีมันต้องอยู่ในศีล ไม่เบียดเบียนเขา

ปาณาติปาตา การเบียดเบียน การพูดต่อเสียดนี้มันเบียดเบียนเขาแล้ว ปาณาติปาตาไม่ใช่ แต่ฆ่าสัตว์นะ เพียงแต่ทำให้เขาเจ็บช้ำน้ำใจมันก็ทำปาณาติปาตาแล้ว เบียดเบียนกันแล้ว เห็นไหม เราไม่ลักทรัพย์ เราไม่คิดในคู่ครองของใคร เราไม่มุสา ไม่โกหก ไม่บิดเบือนคำพูด ไม่กะล่อน ไม่เล่ห์เหลี่ยม ไม่กะล่อน ถ้ากะล่อนมันหลอกตัวเอง นี่โง่มันดีจริงไหมล่ะ?

ดีของคนชั่ว พูดเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง เห็นไหม แต่ถ้าเราดีของคนดี เราแก้ไขของเรา เราทำใจของเรา ไม่ดีมีสุราเมรัย สิ่งที่มา ใจเราเมากเลสอยู่แล้วนะ เวลาปฏิบัติธรรมก็ธรรมเมามาในธรรมะไง โอ๊ย.. นั่นก็ทำ นั่นก็วาง เมามาไปหมดเลย ไม่เป็นความจริงเลย ถ้าเป็นความจริงนะ สังกรรมไม่เมามา มันจะมีสติของมัน มีสติ มีสัมปชัญญะ

นี่คบคนดี.. ชาติ! คนเราเข้ากัน โดยธาตุ เพราะสสารมันเป็นธาตุ มันเป็นวัตถุใช้ไหม? แต่สสารของธรรม สสารในธาตุรู้มันมีชีวิต มันสันตติ ธาตุนี้มันคงที่ของมัน แปรสภาพโดยธรรมชาติของมัน แต่จิตนี้สันตติ ความคิดเกิดดับๆ แล้วมันไม่เคยตาย มันจะมีสภาวะของมัน สิ่งที่เป็นวัตถุมันอนิจจัง มันแปรสภาพแน่นอนไม่มีสิ่งใดคงที่

นิพพานคงที่ ใจที่ฝึกฝนดีแล้วคงที่ ใจที่ได้ปฏิบัติแล้วคงที่ มันถึงเหนือโลก มันอยู่กับโลก เห็นโลกมันแปรสภาพไป น้ำกลิ้งบนใบบัว เห็นไหม น้ำไม่ติดบนใบบัว อยู่กับโลกเขาณะมันสังเวช เราแก้ไขสิ่งนั้นไม่ได้ เราแก้ไขสสาร วัตถุให้เป็นความพอใจของเราไม่ได้ เพราะโลกนี้มันเป็นอนิจจัง มันต้องแปรสภาพอย่างนี้

คูปาเขาสี เขาทำลายกันแล้วเราก็กี่พันฟูปา มันแปรสภาพตลอดเวลาไหม? แหล่งน้ำ สายน้ำมันเปลี่ยนทิศทางมาตลอดเวลา กระแสน้ำ แม่น้ำมันยังเปลี่ยนทิศทางของมันเลย โลกมันแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา เราจะเอาอะไรไปบังคับมัน โลกมันพร่องอยู่เป็นนิจใช้ไหม? แต่โลกทัศน์ของเรา โลกภายในทำให้มันเต็มได้ไหม? โลกภายในของเรา ถ้ามันเต็มขึ้นมา เรายังรักษาเต็มได้

โลกของเรา โลกคือหมู่สัตว์ โลกคือความรู้สึกรู้จัก โลกคือจิตวิญญาณที่มันเกิดตาย โลกนี้เราทำให้มันเต็ม โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ แต่โลกภายในเราทำให้เต็มได้ การกระทำของเรา การปฏิบัติของเรา เราทำได้ เราสามารถค้นได้ เราสามารถทำได้ สามารถทำได้ด้วยการนั่งสมาธิภาวนา ได้ด้วยการเดินจงกรม เขาบอกว่าเดินจงกรม เดินไปเดินมานี่ได้แต่เหงื่อ ใต้แต่โคล ไม่เห็นได้อะไรขึ้นมาเลย

ได้! ได้ประสบการณ์ ได้สันติภูมิ โส สันติภูมิก็คือรู้เอง เห็นเอง ประสบเอง รู้เอง กระทำเอง ไม่หลอกลวงตัวเอง ถ้าหลอกลวงตัวเอง เห็นใหม่ โลกนี้ไม่มีความลับ ความลับในโลกนี้ไม่มี เพราะเราทำ เรารู้ เราเป็นคนกระทำ แล้วเวลากรรมเกิดขึ้นมานี้ทุกคนปฏิเสธนะ นี่มันทุกข์ใหม่? เกิดมานี้ทุกข์ใหม่?

เกิดมานี้ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริงนะ เพราะเกิดมาทุกคนต้องกิน ต้องอยู่ ต้องอาศัย เรื่องนี้เป็นเรื่องธรรมดา สัจธรรมเป็นความจริง แต่ทุกข์ใจอีกทุกข์หนึ่งมันยิ่งลำบากกว่านี้ อีก ทุกข์ใจมันกังวล เห็นใหม่ นี่สิ่งต่างๆ ไหลเข้ามากองอยู่ที่ใจหมดเลย จิตนิสสัย ความเป็นไป บุญ บาปอกุศลไปกองอยู่ที่ใจ ปฏิสนธิจิตแล้วก็เกิดเป็นภพเป็นชาติตลอดไป

ปัจจุบันเกิดมาแล้ว ปฏิสนธิจิตคือทุนเบื้องต้น แล้วอารมณ์ความรู้สึกมันเกิดจากปฏิสนธิจิต มันเกิดทวารวะ นี่มันคัดแปลงได้เพราะอะไร? เพราะมีผู้นำที่ดี มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาโดยชอบ แล้ววางธรรมไว้ให้เราฝึกกฎหมาย มีกรรมวินัย.. มีกรรมวินัยคือทฤษฎี ทฤษฎีทางจิต แล้วมีกฎหมายเป็นเครื่องบังคับว่าถ้ามันออกนอกกลุ่มนอกทางมันจะเฉไฉออกไป

นี่มันมีการชี้แนะไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มียังค้นคว้ามา เรามีผู้นำ เห็นใหม่ ชี้แนะเข้ามาที่ไหน? ชี้แนะเข้ามาที่เรากระทำ ชี้มาที่หัวใจของเรา ควบคุมตัวเราให้ได้ก่อน แล้วสาธารณะประโยชน์จะเกิดที่นี่ ถ้าควบคุมตัวเราไม่ได้มันจะเอาเปรียบเขาตลอดเวลา เอาเปรียบเขา มันเอาเปรียบตัวเองก่อน นี่ทำร้ายเขาก็ทำร้ายตัวเองก่อน เห็นใหม่ คุณคิดที่ไปทำร้ายกันว่าตัวเองจะเอาคืน มันทำร้ายตัวเองนะ ผลของมันคืออะไร? คือเราติดคุกติดตารางไง

ทำร้ายตัวเองทั้งนั้นนะ คิดว่าจะทำร้ายเขา ทำร้ายตัวเอง ทำเขาเสร็จ ไม่ติดคุกติดตารางก็หนีไป หนีจนครอบครัวแตกแยก เห็นใหม่ ทำร้ายใคร? มันทำร้ายตัวเองก่อน แล้วจะไปทำร้ายคนอื่น ถ้าอย่างนั้นเราควบคุมตัวเองได้ เราไม่ทำร้ายใคร เราควบคุมตัวเองได้ โลกทัศน์เรอ็มเต็ม โลกทัศน์เราไม่พร่อง เราไม่ทำร้ายใครเลย ถึงมันจะทุกข์ มันจะยาก นี่เราทำมา กรรมของเรา เราสร้างมาอย่างนี้ เราทำมาอย่างนี้

เราทำประสบความสำเร็จ ความตกทุกข์ได้ยาก การบกพร่องว่ามันเป็นธรรมดา โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ โลกนี้ไม่มีใครเติมเต็มหรอก ไม่มี มันพร่องอยู่เป็นนิจ อาศัยกันไป อาศัยชีวิตนี้

กันไป มันมีเท่านั้น แล้วเราจะไปเอามันเต็มที่ไหน? มันฟังไม่ได้ อาศัยเท่านั้นฟังไม่ได้ ฟังได้คือหัวใจของเราใจ ฟังได้คือสติปัญญาของเราใจ รักษาที่นั่นนะ ที่นี้ฟังได้

ของฟังได้นี้มันทำได้ แต่พวกเรามันหยาบ มันมองไม่เห็นสิ่งที่ฟังได้ มันไปมองเห็นสิ่งที่อาศัย บ้านเรือนอาศัยซ่อมแซมตลอดคนนะ ใครจะปลูกบ้านดินขนาดไหนก็แล้วแต่ มันต้องพังทลายไปแน่นอน แต่จิตใจของเราถ้ามีความสุข มีความควบคุมได้นะ โคนไม้ก็มีความสุข เดินที่หลังเดียวไปนอนที่ไหนก็ได้ เคลื่อนได้ตลอดเวลา เห็นไหม พระเรามีกลดหลังเดียวนี้เหมือนบ้านหลังหนึ่ง ไปอยู่ที่ไหนก็ได้ บังคับเครื่องอาศัยมีพร้อมหมด ถ้าหัวใจคุมที่นี้ได้

นี่รักษาใจของตัวให้ดี อย่าไปตื่นตื่น เป็นเครื่องอาศัย เรื่องสมบัติของโลกนะ ทำบุญกุศลมามันมีเป็นธรรมชาติ เครื่องอาศัยคือเราอาศัยมัน ต้องหา เพราะเกิดมาเป็นมนุษย์มีปากมีท้อง ต้องหา ต้องอยู่ บังคับเครื่องอาศัย แต่อย่าไปให้จิตใจเป็นจี๋ข้ามัน จนเครื่องอาศัยนั้นให้มีอำนาจเหนือใจ แล้วใจต้องไปหามา หามาด้วยทุจริต เห็นไหม ใจก็เสีย ถ้าหามาโดยสุจริตใจไม่เสีย ใจไม่เสีย สิ่งนั้นได้มาก็เป็นเครื่องอาศัยที่ถูกต้อง เครื่องอาศัยที่ดี

เกิดมาชาติหนึ่งภพหนึ่ง พบพุทธศาสนาแล้ว ธรรมะนี่เอามากรองใจ กรองใจของตัวให้มันเบิกบานนะ ให้ใจมันอุ่มเอม ให้ใจมันยืนในสังคมด้วยยิ้มแย้มแจ่มใส เห็นไหม อยู่กับโลกโดยไม่ติดโลก แต่! แต่เราก็ดูแล นี้บารมีธรรม เราสร้างคุณงามความดีเพื่อเรา เพื่อใจ สรรพสิ่งทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ลงที่ใจทั้งหมด เอวัง